

ביטוח ילדים

קצבת ילדים

קצבת ילדים משולמת בכל חודש לכל המשפחות עם ילדים בישראל, ומטרתה לסייע בהוצאות הגידול של הילדים. מאז נכנס לתוקפו חוק ביטוח ילדים ב-1959 כתשלום קבוע למשפחות מרובות ילדים, עברו קצבאות הילדים שינויים רבים שנועדו להתאימן לתמורות במדיניות הפיסקלית בארץ. השינויים נעשו בין היתר בסכומים ובתנאי הזכאות של מקבלי הקצבות¹.

במאי 2015, עם הקמת ממשלה חדשה ובעקבות ההסכמים הקואליציוניים, הוחלט להעלות את גובה קצבאות הילדים לאחר הירידה שהיתה באוגוסט 2013. במקביל הוחלט להנהיג תוכנית חיסכון לטווח ארוך לילדים כחלק משינוי מבנה הקצבה, כך שהעלות הכוללת תגיע לגובה החיסכון שהושג באוגוסט 2013. תעריפי הקצבות נשארו ב-2017 כפי שהיו במאי 2015 (לוח 1).

לוח 1: סכום קצבאות הילדים לפי מקום הילד במשפחה (ש"ח). 2013-2017

מקום הילד במשפחה	מאוגוסט 2013		ממאי 2015	
	ילד חדש	ילד ותיק	ילד חדש	ילד ותיק
ראשון	140	140	150	150
שני	140	140	188	188
שלישי	140	172	188	188
רביעי	140	336	188	336
חמישי ויותר	140	354	150	354

■ המשפחות המקבלות קצבת ילדים

מספר המשפחות ששולמו להן קצבאות ילדים הגיע ב-2017 לכ-1.16 מיליון בממוצע לחודש – גידול של 1.6% לעומת 2016 (לוח 2), ומספר הילדים שבהן לכ-2.83 מיליון בממוצע לחודש – גידול של 1.6% (לוח 3). מספר המשפחות שקיבלו קצבה בעבור ילד אחד גדל ב-1.0% והגיע לכ-354 אלף, ובעבור שני ילדים ב-2.0%, ובשיעור דומה גדל מספר המשפחות עם שלושה ילדים. התפלגות המשפחות לפי מספר ילדים במשפחה נותרה ללא שינויים ניכרים מ-2013:

1 סקירת השינויים מצוינת בדוחות השנתיים (סקירה שנתית) של המוסד.

משפחות עם 1-2 ילדים מהוות כ-60% מסך המשפחות, ומשפחות עם ארבעה ילדים ויותר – כ-17% מסך המשפחות.

לוח 2: משפחות המקבלות קצבת ילדים, לפי מספר הילדים במשפחה (ממוצע לחודש), 2013-2017

מספר הילדים במשפחה						סך כל המשפחות	שנה
+6	5	4	3	2	1		
מספרים (אלפים)							
47.2	43.5	97.9	228.0	334.2	337.5	1,088.3	2013
48.0	44.1	99.8	234.4	340.3	340.8	1,107.5	2014
48.7	44.9	101.9	240.3	346.9	345.6	1,128.3	2015
49.7	45.5	104.1	246.1	353.2	350.1	1,148.5	2016
50.5	46.2	105.5	251.0	359.6	354.1	1,166.9	2017
אחוזים							
4.3	4.0	9.0	20.9	30.7	31.0	100.0	2013
4.3	4.0	9.0	21.2	30.7	30.8	100.0	2014
4.3	4.0	9.0	21.3	30.7	30.6	100.0	2015
4.3	4.0	9.1	21.4	30.7	30.5	100.0	2016
4.3	4.0	9.0	21.5	30.8	30.3	100.0	2017

■ הילדים ה"חדשים"

בעקבות תיקוני החקיקה והפחתת קצבאות הילדים² בשנים 2003-2004 הוגדרה קבוצה של **ילדים חדשים** – ילדים שנולדו מיוני 2003 ואילך. ילדים אלה קיבלו עד יוני 2009 קצבה השווה לקצבת שני הילדים הראשונים, ללא קשר למקומם במשפחה³. מאוגוסט 2013 עד סוף אפריל 2015 חזרה קצבתם של ילדים אלה להיות אחידה, וממאי 2015 שוב השתנתה לפי מקום הילד במשפחה.

המספר הכולל של הילדים ה"חדשים" הגיע ב-2017 לכ-2.2 מיליון, שהם כ-80% מכלל הילדים שבגינם שולמה קצבה. כצפוי, שיעור זה הולך וגדל במהלך השנים, ובתום שלוש השנים הקרובות הוא אמור לכלול את כל הילדים. במקביל, מספר הילדים ה"ותיקים" הולך וקטן (תרשים 1). ב-2017 כ-36% (כ-835 אלף) היו ילדים שלישיים ואילך שיעור זהה לזה שהיה ב-2016.

2 ראו הסקירות השנתיות של שנים אלו.

3 144 ש"ח ב-2013/8-2014/1, 120 ש"ח ב-2005/12-2014/2, 148 ש"ח ב-2006 וב-2007, 152 ש"ח ב-2008, 159 ש"ח ב-2009, 165 ש"ח ב-2010, 169 ש"ח ב-2011, 173 ש"ח ב-2012, 140 ש"ח ב-2013/8-2015/5, ו-150 ש"ח ממאי 2015.

ביטוח ילדים

לוח 3: ילדים המקבלים קצבת ילדים, לפי מקומם במשפחה (ממוצע חודשי), 2013-2017

שנה	סך כל הילדים	מקומו של הילד במשפחה				
		ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי ויותר
מספרים (אלפים)						
2013	2,628.5	1,088.3	750.8	416.5	188.5	90.7
2014	2,679.7	1,107.5	766.6	426.3	191.9	92.1
2015	2,732.9	1,128.3	782.8	435.8	195.5	93.6
2016	2,785.3	1,148.5	798.4	445.3	199.2	95.2
2017	2,832.3	1,166.9	812.9	453.2	202.2	96.7
אחוזים						
2013	100.0	41.4	28.6	15.8	7.2	3.4
2014	100.0	41.3	28.6	15.9	7.2	3.4
2015	100.0	41.3	28.6	15.9	7.2	3.4
2016	100.0	41.2	28.7	16.0	7.2	3.4
2017	100.0	41.2	28.7	16.0	7.1	3.4

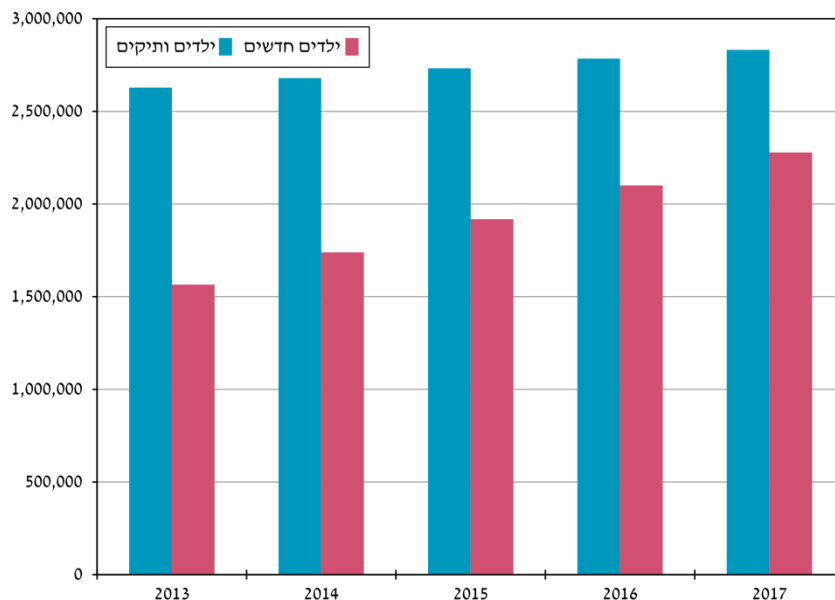
מענק לימודים

מענק לימודים משולם לפני פתיחת שנת הלימודים בעבור ילדים בני 6-18 במשפחות חד-הוריות ובמשפחות שבהן ארבעה ילדים או יותר המקבלות אחת מגמלאות הקיום האלה: גמלה להבטחת הכנסה, דמי מזונות, קצבת נכות, קצבת אזרח ותיק וקצבת שאירים. גובה המענק 11.4% מהסכום הבסיסי (1,003 ש"ח ב-2017).

ב-2017 קיבלו מענק לימודים כ-120 אלף משפחות, שהן כ-10% מכלל המשפחות עם ילדים בארץ, מרביתן חד-הוריות (82%, 99 אלף) והיתר מרובות ילדים (כ-21 אלף). המשפחות שבהן ארבעה ילדים או יותר היו גם כ-17% מכלל המשפחות בארץ. במשפחות שקיבלו מענק היו בסך הכל כ-241 אלף ילדים, שהם כ-9% מכלל ילדי ישראל. הסכום הכולל ששולם בעבור המענק – 241 מיליון ש"ח.

בשנים 1992-1998 שולם המענק רק למשפחות חד-הוריות. מאוגוסט 1998 הוא משולם גם למשפחות שבהן ארבעה ילדים או יותר המקבלות מהביטוח הלאומי אחת מגמלאות הקיום כאמור לעיל. עד 2016 שולם המענק בעבור בני 6-14 וב-2016 הורחבה הזכאות עד גיל 18.

תרשים 1: מספרם של הילדים ה"חדשים" לעומת הילדים ה"ותיקים", 2013-2017

נתוני התרשים מופיעים בנספח בסוף קובץ זה

תוספת משפחה

ביולי 2004 הוחל בתשלום תוספת למשפחות שבהן שלושה ילדים ויותר המקבלות מהמוסד גמלה להבטחת הכנסה או דמי מזונות. התוספת משולמת בעבור הילדים השלישי והרביעי בלבד, והיא נועדה לפצות את המשפחות על הפגיעה הכפולה בהן, הן בקצבאות הילדים והן בגמלה להבטחת הכנסה, עם קיצוץ הקצבאות הללו בתוכנית הכלכלית של 2003.

לוח 4: משפחות המקבלות תוספת משפחה לפי גודל המשפחה (אחוזים), 2013-2017

שנה	סך הכל		עם 4 ילדים ויותר
	מספרים	אחוזים	
2013	23,919	100.0	60.0
2014	24,144	100.0	59.9
2015	23,412	100.0	59.8
2016	20,202	100.0	58.7
2017	18,527	100.0	57.6

סכומי התוספת ב-2017 לא השתנו לעומת 2016: למשפחות עם שלושה ילדים 98 ש"ח לילדים הזכאים ולמשפחות עם ארבעה ילדים 196 ש"ח. בסך הכל קיבלו את התוספת ב-2017 כ-18

ביטוח ילדים

אלף משפחות בסכום כולל של כ-34 מיליון ש"ח (לוח 4). רוב המשפחות (כ-60%) שקיבלו את התוספת הן משפחות שבהן ארבעה ילדים או יותר. מ-2013 ועד 2017 ישנה עליה קלה בשיעור משפחות עם 3 ילדים וירידה קלה בשיעור משפחות עם 4 ילדים ויותר.

היקף התשלומים

ב-2017 עלו התשלומים⁴ לקצבאות הילדים ב-4% במונחים ריאליים לעומת 2016 בעקבות הגדלת הקצבאות ממאי 2015 על-פי ההסכמים הקואליציוניים (לוח 5). חלקם של התשלומים לקצבאות הילדים הגיע ל-7.7% מכלל תשלומי המוסד לעומת 8.1% ב-2016.

בסך הכל שולמו ב-2017 כ-6.3 מיליארד ש"ח בעבור קצבאות הילדים, ובתוספת חיסכון לכל ילד שולמו 9.7 מיליארד ש"ח – עלייה ריאלית של 4% לעומת 2016. בעקבות עלייה זו, סך התשלומים לקצבאות ילדים כמעט הגיע בסוף 2017 לרמתו ערב יישום חוק ההתייעלות הכלכלית באוגוסט 2013 (תרשים 2).

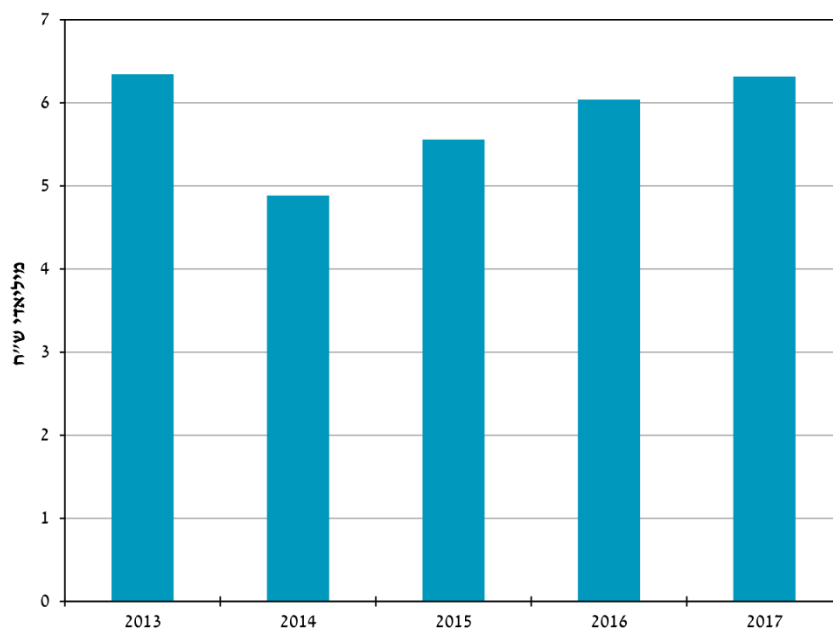
לוח 5: התשלומים לקצבת ילדים ולמענק לימודים
(מיליוני ש"ח, מחירים שוטפים וקבועים), 2013-2017

שנה	סכום כולל		קצבת ילדים		מענק לימודים	
	מחירים שוטפים	מחירי 2017	מחירים שוטפים	מחירי 2017	מחירים שוטפים	מחירי 2017
2013	6,344.0	6,314.6	6,153.3	6,124.7	190.7	189.8
2014	4,884.6	4,838.9	4,683.8	4,640.0	200.8	198.9
2015	5,559.3	5,542.4	5,362.0	5,345.6	197.4	196.8
2016	6,040.0	6,054.6	5,770.5	5,784.4	247.5	248.0
*2017	6,316.2	6,316.2	5,187.5	5,187.5	245.9	245.9

* לא כולל חיסכון לכל ילד.

4 לא כולל תשלומי המדינה לחיסכון לכל ילד.

תרשים 2: תשלומים לקצבאות ילדים (מיליארדי ש"ח, מחירי 2016), 2013-2017

[נתוני התרשים מופיעים בנספח בסוף קובץ זה](#)

נספת: נתוני התרשימים ולוחות

נתוני תרשים 1: מספרם של הילדים ה"חדשים" לעומת הילדים ה"ותיקים",
2017-2013

שנה	ילדים ותיקים	ילדים חדשים
2013	2,628,531	1,565,514
2014	2,679,682	1,739,339
2015	2,732,887	1,918,360
2016	2,785,284	2,100,880
2017	2,832,309	2,278,980

נתוני תרשים 2: תשלומים לקצבאות ילדים (מיליארדי ש"ח, מהירי 2016).
2017-2013

שנה	תשלומים
2013	6.3
2014	4.9
2015	5.6
2016	6.0
2017	6.3